

malířem válečným, oficiálním historiografem parádních vojenských baletů, nýbrž člověkem, jenž měl prožitý vztah k scénám, které maloval, člověkem, jenž myslil a cítil a který, třebaš pochybnými uměleckými prostředky a pathosem dosti často laciným a mělkým, snažil se vyjádřiti svoje přesvědčení. Škoda, že v honbě za senzacností znechutil často svoji myšlenku banální, lokálkářskou výmluvností a nedovedl namalovat obraz prostě jako obraz, nýbrž vždy jako ilustraci k nějaké literární nebo „filosofické pravdě“, po každé skoro velmi jarmarečně, nešťastně a nechutně vyslovené. Tyto žurnalistické garnitury, kterými obkládal svoje výtvarné práce a obyčejně tím důkladněji, čím byly vpravdě hubenější, učinily jeho výstavy postrachem všech lidí umělecky citících a dobrého vkusu. Přesto některé, zvláště první práce jeho, měly jakousi, třebaš surovou fugu a jakýsi výtvarný zájem, který později úplně se vytratil: jeho cyklus napoleonský jest jen ilustrací a slabou nudnou a beznervní ilustrací nudných a otřepaných teorií a „pravd“. Náboženské jeho obrazy — možno-li — byly ještě pustší a chudší stejně vnitřním jako uměleckým životem: jejich programový „naturalismus“ byl jen nešťastnou a nechutnou zástěrou, která marně snažila se tuto pustotu a chudobu zakrýt. Jak v jádře hubený a chudý kolorista byl Vereščagin při vši hlučné mise-en-scène (byl žákem pařížského „mistra impotence“ Gérômea a nezapomněl toho nikdy), ukazují i jeho obrazy z Orientu, z Turkestanu a z Indie. — Vereščagin sáhal dosti často také k péru, buď aby zachytil některou vzpomínku ze svého pohnutého života (účastnil se mimo jiné výpravy generála Kaufmanna proti Samerkantu a války rusko-turecké r. 1877), nebo formuloval a dokazoval svoji „naturalistickou“ teorii — ale nepodal tu obyčejně více než slušnější žurnalistický článek.

Prohlášení

K brožurce „Kruhem českých spisovatelů“ vydané, „Národní divadlo a české drama“ nadepsané, prohlašuju, že nesouhlasím ve všem s její stylisací a argumentací; svoji kritiku i brožury i věci dnešní divadelní správy podám v příštím čísle „Volných směrů“.

Národní divadlo a české drama

Diskuse

Na dalekém venkově opožděně zviřím, že v minulém čísle „Zvonu“ otisknul p. Jaroslav Kvapil úryvkovitě listy, jež jsem mu poslal v diskusi, kterou navázal se mnou o brožurce „Národní divadlo a české drama“. Nechci zde kritizovat, bylo-li takové jednání nutným a hlavně bylo-li taktickým. Nechci kritizovat proto, poněvadž znamenalo by to *zmalicherňovali znova a znova věc*, která topí se již od počátku v malichernosti a jalovosti naší novinové diskuse; poněvadž znamenalo by to *odvá-*

děti pozornost od jejího principového a ideového jádra a dusiti je vedlejším a více méně nepodstatným.

Mně jde v celé záležitosti jen a jen o věc, o princip literární ethiky, který se tu projevil, a jen pro ni — poněvadž v podání p. Kvapilově trpí osvětlením jednostranným — podotýkám zde:

a) Pan Kvapil *neměl vytečkovati* v mých listech místa, kde napovídám svoji nespokojenost s dnešní správou a slibuju její kritiku. Když citovat, tedy cele a úplně citovat — a jinak necitovat. To platí zvláště o listech.

b) Pan Kvapil měl také uveřejniti listy, *jež psal on mně*. Korespondence je cosi vzájemného a nedá se jí rozuměti bez obou partnerů. Zde bylo by to zvláště proto důležité, že by bylo patrné, *jak p. Kvapil souhlasil s principem kritiky v brožurce podané*, ano, doslova, *byl hotov podepsati v ní mnohé a mnohé*. Potom vypadala by věc jinak. Bylo by pak i patrné, že odpůrci tak loyálnímu lze leccos koncedovat.

c) Tím nechci nijak zатуšovati fakt, že pánové z „Kruhu“ *při podpisovací akci nevedli si korektně*. Řekl jsem jim *to tváří v tvář* a řekl jsem jim také o listech, jež jsem psal p. Kvapilovi. Již to, že vedle mne jsou potíže ještě s podpisem p. Karáskovým z Lvovic, ukazuje, že se akce vedla příliš — řekněme česky — „po soušedsku“.

Ale to všechno jsou, opakuju, věci osobní a formální, které dusí jen a zatemňují literární a umělecké jádro sporu. To musí se z nich vysvobodit. Jádro literární kritiky a literární ethiky, *dobrá inspirace*, snad jen špatně, slabě a nedostatečně vajíččená v brožurce.

A o to pokouším se ve svém článku *Divadlo a literární ethika i kultura*, který jsem již napsal a jenž bude co nejdříve vytištěn ve „Volných směrech“.

Kdo stojí o moji *myšlenku*, odložti tedy svůj soud až do chvíle, kdy vyjde článek slibovaný.

A do té chvíle alespoň mohly by také ztichnout snad malicherné tahanice o pouhé moje *jméno*.

Strpení, šlechtné panstvo, strpení!

V Bystřici p. H. 11. července 1904

Národní divadlo a české drama

Diskuse

Vážený pane redaktore,
lituju, že musím Vás obtěžovat prosbou za uveřejnění těchto řádek — ale není zbyti: z narážek v posledním čísle Vašeho týdeníku dovidám se, že se na mne činí útoky, jako bych nevedl si ve věci brožurové korektně. Zejména dovidám se odtud, že oprávněnost podpisu mého na brožurce hájí výbor „Kruhu“ zaslánem, z něhož citujete výtah. Slavný výbor „Kruhu“ a speciálně p. Sezima neuznal za dobré, poslati mně tento projev, ačkoliv ví, kde se zdržuju, zrovna jako neuznal za dobré,